

1. Obiekt

ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNE

2. Czas powstania

3 ćw XVIII w. - 4 ćw. XIX w.

3. Miejscowość

G I Ż Y C E

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Giżyce 57
63-520 Grabów n. Prosną

nr hipoteczny

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

wielkopolskie

województwo

powiat Ostrzeszów

gmina **Grabów n. Prosną**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed ~~1.01.1999 r.~~

kaliskie

województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

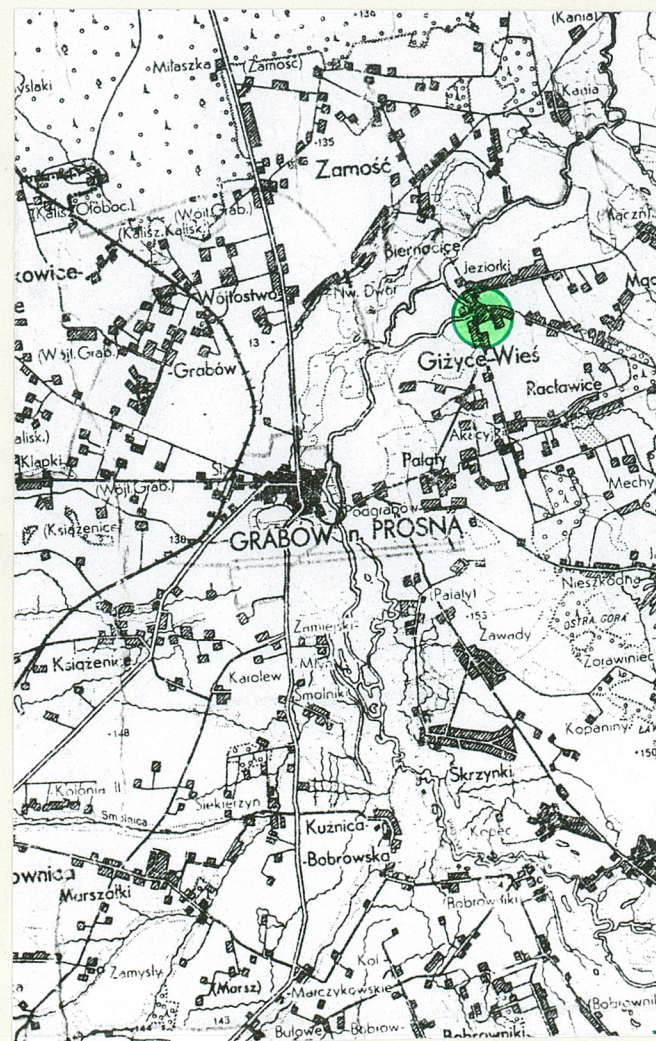
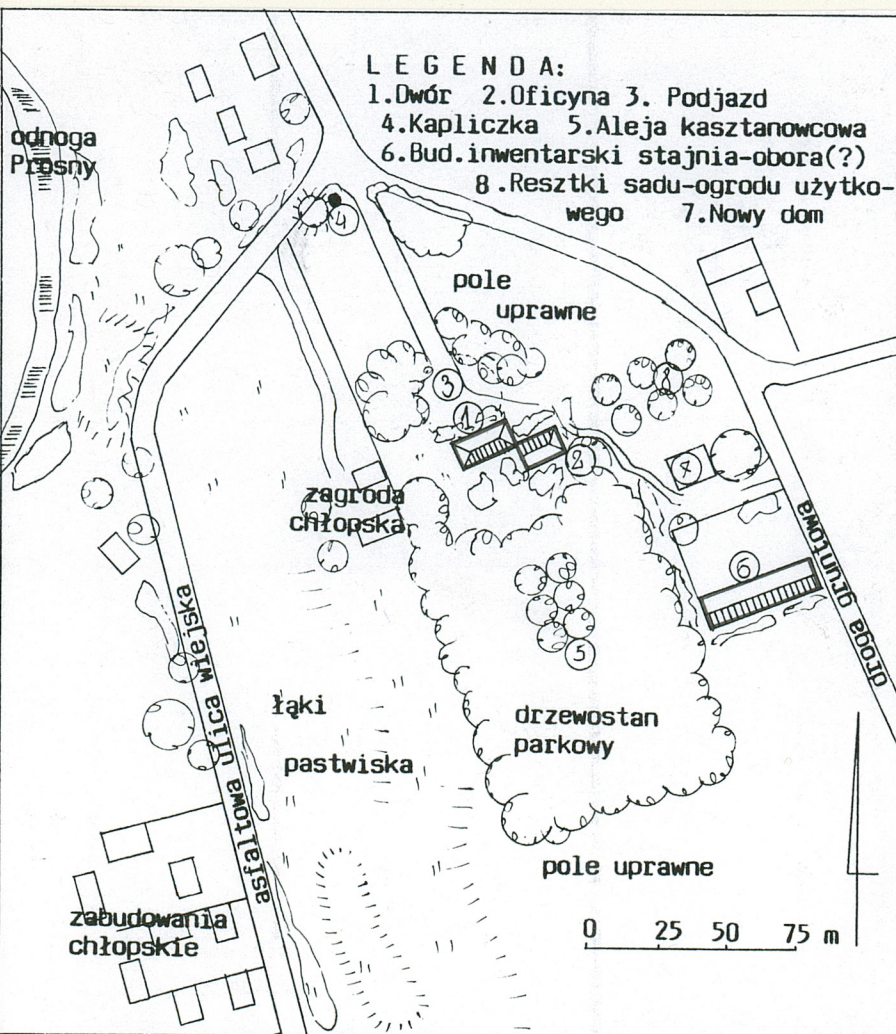
10. Rejestr zabytków

dwór **26** ^{100. N - 73/4/54}
 z **11.01.1954 r.**

Nr data

LEGENDA:

1. Dwór 2. Oficyna 3. Podjazd
 4. Kapliczka 5. Aleja kasztanowcowa
 6. Bud. inwentarski stajnia-obora(?)
 8. Resztki sadu-ogrodu użytko-
 wego 7. Nowy dom

W 1357 roku Giżyce wzmiankowane w składzie dóbr stołowych arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Już w 1358 r. poprzez zamianę za Krtsów Giżyce przeszły w ręce Włosta Tarczynowicza. Natomiast w 1422 r. trzymał Mikołaj "Lysnika" a ćwierć wieku później Abraham Kochlewski. Z kolei w II połowie XV wieku trzymali już Giżyczcy herbu Nałęcz. Z nimi należy wiązać wzniesienie siedziby obronnej która została zniszczona w XVI wieku. W 1505 roku właścicielem wsi był Abraham Giżycki, w 1521 r. trzymał Wincenty Giżycki a po jego śmierci żona Katarzyna która swoją oprawę na Giżycach scedowała w 1539 roku na Abrahama, Stanisława i Mikołaja Giżyckich. Z nich dziedzicem wsi został Mikołaj wzmiankowany w 1551 i 1552 roku. W 1579 r. dawano pobór z 1 2/2 łana. W 1632 roku Giżyce należały do

Wieś Giżyce położona jest w kierunku północno-wschodnim od Grabowa nad Prosną, około 30 kilometrów na południe od Kalisza. Usytuowana jest zasadniczo po północno-wschodniej stronie szosy asfaltowej prowadzącej z Grabowa przez Palaty i Mączniki w stronę Brzeziny. Zabudowania Giżyc dochodzą w pobliże malowniczej i szerokiej doliny odnogi pobliskiej Prosny której główne koryto znajduje się w odległości około pół kilometra na zachód. Giżyce rozplanowane są w terenie łagodnie pofałdowanym, szczególnie w pobliżu doliny rzeki. Od szosy Grabów-Brzeziny odchodzą w kierunku północno-zachodnim trzy trakty, przy których znajdują się zabudowania wiejskie. Część północną wsi stanowią tzw. Jezioraki sąsiadujące z koloniami racławickimi. Zabudowania Jeziorok zorganizowane są zasadniczo po północnej stronie ulicy prowadzącej od szosy "brzezińskiej" na zachód, do miejscowego kościoła parafialnego z 1870 roku. Przy tej drodze położony jest cmentarz parafialny a na terenie przykościelnym zachowały się do tej pory nagrobki właścicieli majątku giżyckiego-Sadowskich. Założenie dworsko-parkowo-folwarczne usytuowane jest przy zbiegu dwóch dalszych dróg lokalnych z ulicą od strony kościoła. Założenie usytuowane jest w terenie płaskim, łagodnie opadającym w kierunku zachodnim, w stronę pobliskiej odnogi Prosny w pobliżu której dochodzą zabudowania chłopskie.

Wieś Giżyce od strony południowej sąsiaduje z Racławicami i Palatami, od wschodu - z Mącznikami i Kraszewicami Piaskami. Natomiast w kierunku północnym - po zachodniej stronie Prosny - leżą Biernacice i Zamość. Większe obszary leśne znajdują się w odległości około 5 kilometrów do Giżyc, w pobliżu Bład (na północny-zachód), Smolarni (na południowy-wschód).

14. Kubatura -----	15. Powierzchnia użytkowa ok.2 ha	16. Przeznaczenie pierwotne uprawa zbóż	17. Użytkowanie obecne rozparcelowany
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) W latach 50. XX wieku przeprowadzono remont dworu. W latach 70. XX wieku wzniesiono nowy dom mieszkalny.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Układ kompozycyjny całego założenia słabo czytelny. Z członu folwarcznego zachował się budynek inwentarski z częściowo nowszym pokryciem dachu. Część rezydencjonalna - zachowana. Dwór - nie zamieszkaný, z nieszczelnym pokryciem dachu, z odkształconymi ścianami. Wnętrze dworu - zawilgocone, ogniskowo zagrzybione. Ściany zagrzybione, fragmentarycznie spróchniałe. W przybudówce (oficynie) ściana południowa częściowo zawalona podobnie jak strop. Nieszczelne pokrycie dachu, zawalony komin, zniszczone podłogi. Stolarka drzwiowa i okienna - zawilgocona, wypaczona. Część okien pozbawionych oszklenia; otwory w korpusie głównym zabezpieczone deskami. Park - liczne samosiewy krzywów i drzew, szczególnie w otoczeniu dworu.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Pilny remont kapitalny drewnianego dworu. Znalezienie faktycznego użytkownika. Wycięcie samosiewów w otoczeniu dworu.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Księga Wieczysta Giżyce, Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Ostrzeszowie

Grabów-plan miasta i okolic, ok. 1830 r. AGAD, zb. kartograficzne
syg. 98 -1 ark. 26

22. Bibliografia

Teki Dworzaczka CD 1 v.1.2.0 (1997) dla Windows
J. Tomala, Budownictwo obronne powiatu kaliskiego w XIV-XVIII wieku
Poznań 1995
Linette R., Archeologiczne badania inwentaryzacyjne w rejonie
zbiornika Wielowieś Klasztorna. Dzieje wsi, własności ziemskiej
i urządzeń przemysłowych, Poznań, z. 16, PKZ, mpis
S. Małyszko, Karta ewidencyjna dworu, mpis w archiwum SOZ Delegatura
Kalisz
Sikorska A.M., Wiejskie siedziby szlachty z czasów saskich. Warszawa
1991
Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego, T. II z lat 1750
1775, wyd. W. Rusiński, Wrocław 1959
Polaszewski L., Własność feudalna w województwie kaliskim w XVI
wieku, Poznań 1976
K
atolog Zabytków Sztuki w Polsce, T. V, województwo poznańskie
z. 6, Powiat kaliski, Warszawa 1960

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst mgr STANISŁAW MAŁYSZKO 2000 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki STANISŁAW MAŁYSZKO 2000 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. STANISŁAW MAŁYSZKO 2000 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów MNR-Szreniawa

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

wkładka nr: 1, 2, 3, 4

1. Miejscowość **GIŻYCE**
 2. Gmina **GRABÓW**
 3. Województwo **WIELKOPOLSKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWO-FOLWAR.

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

cd opisu, zdjęcia

Założenie dworskie składa się z części rezydencjonalnej i pozostałości dziedzińca folwarcznego. Założenie zapewne niegdyś od strony północno-wschodniej dochodziło do traktu prowadzącego od kolonii racławickich. Obecnie jego granicę wschodnią wytycza lokalna droga polna. Natomiast od zachodu założenie sąsiaduje z pastwiskiem, polami uprawnymi sięgającymi się do głównej ulicy wiejskiej a także z dwudziestowiecznym obejściem chłopskim utworzonym zapewne po parcelacji częściowej gruntów folwarcznych.

Główny dojazd do zachodniej części rezydencjonalnej prowadzi od strony północnej, od zbiegu ulic wiejskich i biegnie na osi dworu a także ulicy w stronę miejscowego kościoła. Przy początku tego dojazdu zachowała się do tej pory murowana kapliczka(4) a przed frontem modrzewiowego dworu(1) zarys owalnego (kolistego?) podjazdu. Dwór(1) zwrócony jest elewacją frontową na północ (niegdyś elewacja południowa była zapewne frontową) i ustawiony przy północnym obrzeżu parku krajobrazowego. Park rozplanowany jest na rzucie prostokąta wydłużonego z północy na południe i w większej części otoczony fragmentami drewnianego płotu. Pośrodku parku-na osi dworu-

15.

SPIS zdjęć:

1. Oficyna-widok od pn.-wsch.
2. Dwór-elewacja północna
3. Dwór-widok ogólny od pn.-wsch.
4. Widok na dojazd i kapliczkę od strony dworu
5. Dwór-drzwi od pn.
6. Kapliczka przy wjeździe do zespołu
7. Park-widok ogólny
8. Wnętrze parku
9. Widok od strony wschodniej na dawny ogród i dwór
10. Budynek inwentarski-fragment elewacji
11. Budynek inwentarski-elewacja południowa
12. Budynek inwentarski-widok od pd.
13. Budynek inwentarski-widok od pn.
14. Nowy dom mieszkalny przy obrzeżu podwórze
15. Dwór-połączenie dachu-lukarna

1. Miejscowość.....GIŻYCE
 2. Gmina.....GRABÓW
 3. WojewództwoWIELKOPOLSKIE.....

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWO-FOLWAR.

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

cd opisu, zdjęcia

znajdują się resztki alei kasztanowcowej. Obecnie park o zatartym układzie komunikacyjnym, z licznymi samosiewami, również w najbliższym otoczeniu dworu. Do narożnika północno-wschodniego dworku przylega późniejsza, drewniana przybudówka-oficyna(2) z osobnym wejściem z zewnątrz.

Po wschodniej stronie drzewostanu parkowego do tej pory zachowały się resztki ogrodu użytkowego, z drzewami owocowymi(8).

Dziedziniec folwarczny znajdował się po wschodniej stronie parku. Z jego zabudowy zachował się do tej pory murowany, wydłużony obiekt inwentarski(6) mieszczący prawdopodobnie stajnie i oborę. Ustawiony jest on ścianami wzdłużnymi na osi wschód-zachód i zwrócony elewacją frontową na północ. Po jego stronie północnej rozciąga się podwórze gospodarcze przy obrzeżu którego stoi nowszy dom mieszkalny(7). W jego pobliżu zachował się wiekowy dąb.

5.

6.

1. Miejscowość.....	GIŻYCE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Grabów	ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNE	zdjęcia, cd opisu
3. Województwo	WIELKOPOLSKIE		

Ona wkrótce sprzedawała włości Adamowi Orwat Czernikowi który jako właściciel wzmiankowany już w 1775 r. Zapewne z nim należy wiązać budowę nowego dworu modrzewiowego o którym w 1775 roku pisano "Ten dwór z bali rżniętych n o w o postawiony". Dwór nie posiadał wówczas narożnych alkierzy ani dwóch skrzydeł. Układ jego wnętrza zachował się do tej pory. Adam Czernik właścicielem Giżyc był także w 1789 r. gdy wieś liczyła 21 dymów i 144 mieszkańców. Z kolei w 1827 r. było tam 31 dymów i 230 ludzi. Parawdopodobnie w pierwszej połowie XIX wieku do korpusu głównego dworu dostawiono skrzydło-oficynę w której znajdowała się kuchnia kredens i jadalnia. W XIX wieku urządzono park. Natomiast budynek inwentarski wzniesiono w II połowie XIX wieku. W 1880 r. majątek należał do Sadowskich. W jego obręb wchodziły folwarki: Giżyce, Mączniki Stare, Racławice. Włości giżyckie liczyły 2339 mórg. Wówczas było 16 obiektów murowanych i 19 drewnianych.

Wk

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

7.

W 1912 r. jako właścicielka wymieniona Eleonora Sadowska. Natomiast w 1930 roku trzymał Kazimierz Sadowski i włości liczyły 117 ha. Osiem lat później włości przeszły w ręce [REDACTED] i należą do tej rodziny do czasów obecnych.

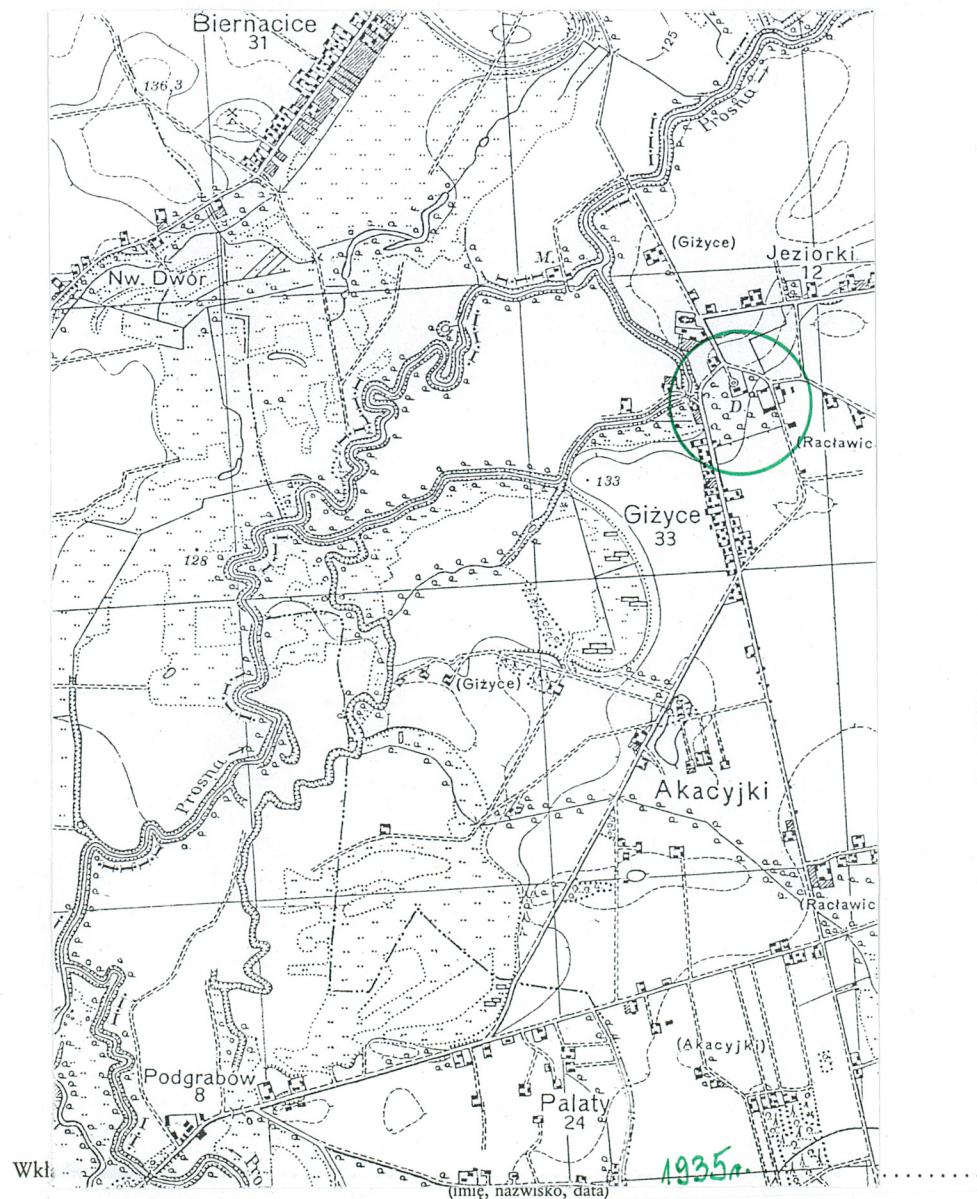

8.

9.

1. Miejscowość.....	GIŻYCE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	Grabów	ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNE	historia, zdjęcia, mapki
3. Województwo ...	WIELKOPOLSKIE		

Jakuba Rudnickiego Nastop de Rudniczysko. Natomiast w 1700 roku dziedzicem był starosta bydgoski Jan Gałęcki. Dwadzieścia lat później trzymał wieś już sędzia grodzki ostrzeszowski Michał Miękiński. Później Giżyce przeszły w ręce Gosławskich. Przed 1749 roku miał łowczy wieluński Stanisław Gosłowski a w 1749 r. dożywotnią posiadczką były jego owdowiała żona Barbara Doruchowska. Natomiast w 1773 roku Giżyce trzymała wdowa po kasztelanie sieradzkim Romanie Rychłowskim Marianna Gosłowska.

Miejsce przechowywania negatywów:

41.

42.

43.

44.

1. Miejscowość.	GIŻYCE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	GRABÓW	założenie dworsko-folwarczne	zdjęcia
3. Województwo	WIELKOPOLSKIE		

15.

16.

17.

zór ODZ 1995 r.

18.

cd spisu zdjęć:

15.Dwór-widok od pn.-zach.

16.Dwór-elewacja południowa

17.Dwór-elewacja zachodnia

18.Dwór-oficyna-widok od strony południowo-zachodniej